

JUDr. JAN KNĚŽÍNEK, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha: 20.11.2018
Č.j. MSP-692/2017-OJD-SPZ/3
Počet listů:2
Přílohy:4

**Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno**

Zemřelý obviněný L.S. - stížnost pro porušení zákona

Přílohy:

- 1) ověřená kopie rozsudku bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně PSP 47 ze dne 9. 2. 1954 sp. zn. T 10/54 a další dochované archiválie
- 2) předkládací zpráva VÚA Praha č. j. MO 205496/2017-211100 ze dne 19. 10. 2017
- 3) kopie podnětu ke stížnosti pro porušení zákona JUDr. L. M. včetně plné moci
- 4) anonymizovaný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2017 sp. zn. 7 Tz 79/2017

Podle § 266 odst. 1 trestního řádu podávám ve prospěch zemřelého obviněného L.S.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému rozsudku bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně PSP-47 ze dne 9. 2. 1954 sp. zn. T 10/54.

Rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně PSP-47 ze dne 9. 2. 1954 sp. zn. T 10/54 byl obv. L.S. uznán vinným trestným činem vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) trestního zákona č. 86/50 Sb., kterého se měl dopustit tím, že *dne 19. 11. 1953 u svého útvaru v Radvanicích, po nástupu vojenské základní služby odmítl obléci si vojenský*

stejnokroj a konati povinnosti související s výkonem této služby a odvolával se na to, že mu to nedovoluje jeho náboženské přesvědčení, protože je Svědek Jehovův.

Rozsudek nabyl právní moci dne 9. 2.1954.

Žádná z oprávněných osob nepožádala o provedení přezkumného řízení podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů.

Po prošetření věci nelze s takovým postupem bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně souhlasit, a to z následujících důvodů.

Podle § 15 odst. 1 Ústavy Československé republiky z roku 1948 (ústavní zákon č. 150/1948 Sb.) se svoboda svědomí zaručuje.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 87/1950 Sb., trestního řádu, bylo účelem trestního řádu upravit řízení v oboru trestního soudnictví tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona potrestáni.

Podle § 2 odst. 3 zákona č. 87/1950 Sb., trestního řádu, bylo úkolem soudu v trestním řízení zejména spravedlivě rozhodovat o trestných činech.

Podle § 270 odst. 1 písm. b) zákona č. 86/1950 Sb., trestního zákona, se trestného činu vyhýbání se služební povinnosti dopustil ten, kdo se úmyslně vyhýbal plnění služební povinnosti nebo služebního úkonu tím, že padělal listinu, předstíral nemoc, použil jiného úskoku nebo se odvolával na náboženské nebo jiné přesvědčení.

Podle § 166 odst. 1 písm. c) zákona č. 87/1950 Sb., trestního řádu, soud zastaví trestní stíhání, jestliže dřívější trestní stíhání obviněného pro týž skutek skončilo pravomocným rozsudkem nebo bylo soudem zastaveno a nebyla povolena obnova.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, je účelem tohoto zákona zrušit soudní rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská politická práva a svobody zaručené ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách zákon označoval za trestné, umožnit rychlé přezkoumání případů osob takto protiprávně odsouzených v důsledku porušování zákonnosti na úseku trestního řízení, odstranit nepřiměřené tvrdosti v používání represe, zabezpečit neprávem odsouzeným osobám společenskou rehabilitaci a přiměřené hmotné odškodnění a umožnit ze zjištěných nezákonností vyvodit důsledky proti osobám, které platné zákony vědomě nebo hrubě porušovaly.

Podle § 1 odst. 2 téhož posledně uvedeného zákona činy, které směřovaly k uplatnění práv a svobod občanů zaručených ústavou a vyhlášených ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v navazujících mezinárodních paktech o občanských a politických právech, byly československými trestními zákony prohlášeny za trestné v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodnímu právu odporovalo také jejich trestní stíhání a trestání.

V dané věci je nutno při přezkumném řízení vycházet z účelu zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, jehož vydáním sledoval zákonodárce především odstranění největších křivd, které se v 50. letech 20. století staly v justičním rozhodování tak,

jako tomu bylo právě v posuzovaném případě, kdy obv. L.S. byl v podstatě odsouzen pro své náboženské přesvědčení.

V době rozhodování bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně tak nebylo zohledněno, že jmenovaný svým jednáním toliko uplatnil právo na svobodu svědomí zaručené v ustanovení § 15 odst. 1 Ústavy ze dne 9. 5. 1948. Současně je třeba konstatovat, že Ústava z roku 1948 sice svobodu svědomí formálně zaručovala, avšak navazující norma nižší právní síly vydána nebyla. Právo na svobodu svědomí přitom nelze zaměňovat se svobodou víry ani se svobodou náboženskou, zejména když motiv jednání pod imperativem svědomí je v případě odmítání vojenské služby nutno považovat za určující (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 26. 3. 2003, sp. zn. Pl. ÚS 42/02). Obviněný L.S. tedy neměl možnost získat individuální úlevu při plnění služební povinnosti ani vykonávat alternativní službu beze zbraně, jelikož tato neexistovala, a proto nemohl dostát svým zákonným povinnostem, aniž by se dostal do rozporu se svým vlastním svědomím. Jeho jednání tak, jak je popsáno v napadeném rozsudku, tedy není a nebylo trestným činem ani přečinem pro absenci jeho imanentního znaku – protiprávnosti.

Zároveň je nutné uvést, že rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně PSP-47 ze dne 29. 7. 1952 sp. zn. Vt 16/52 ve spojení s usnesením bývalého Vyššího vojenského soudu v Trenčíně ze dne 11. 9. 1952, sp. zn. Vto 183/52 (ve věci již rozhodl Nejvyšší soud rozsudkem dne 26. 10. 2017 sp. zn. 7 Tz 79/2017) byl obviněný L.S. uznán vinným trestným činem vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) zák. č. 86/1950 Sb., trestní zákon. Tohoto dřívějšího trestného činu se obviněný dopustil tím, že *dne 15. 4. 1952 u svého útvaru v Šahách odmítl převzít jemu přidělenou zbraň a vykonávat dále vojenskou základní službu s odvoláním se na to, že mu to nedovoluje jeho náboženské přesvědčení. Za to byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 2 roky, který vykonal. Je proto nutno konstatovat, že v dané situaci s ohledem na opakovaně vyslovený názor Ústavního soudu na otázku totožnosti skutku v případě obdobných jednání (viz nálezy ze dne 18. 9. 1995, sp. zn. IV. ÚS 81/95 a ze dne 20. 3. 1997, sp. zn. I. ÚS 184/96), je třeba pohlížet na jednání obviněného ze dne 15. 4. 1952 postiženého rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně PSP-47 ze dne 29. 7. 1952 sp. zn. Vt 16/52 a na jednání z listopadu 1953 ve vztahu k výkonu vojenské služby jako na jeden skutek, o kterém již bylo pravomocně rozhodnuto. Další odsouzení obviněného za jednání z listopadu 1953 je proto nutno považovat za porušení zásady „ne bis in idem“. Bývalý nižší vojenský soud měl tudíž trestní stíhání obviněného pro tento skutek zastavit pro jeho nepřipustnost.*

Vzhledem k výše uvedenému je zřejmé, že v dané věci došlo k porušení zákona v neprospěch obviněného L.S. a je proto namístě předmětný odsuzující rozsudek bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně PSP-47 ze dne 9. 2. 1954 sp. zn. T 10/54, jakož i případná další obsahově navazující rozhodnutí, zrušit, napravit tak nezákonný stav a poskytnout tímto způsobem určité zadostiučinění obviněnému, který setrval na svém náboženském přesvědčení i v době totalitního režimu, resp. jeho pozůstalým.

S přihlédnutím k důkazní i procesní situaci, kdy reálně nepřipadá v úvahu jakékoliv doplňování dokazování, se domnívám, že je možné a vhodné, aby Nejvyšší soud po zrušení stížností napadeného rozhodnutí též sám rozhodl o zastavení trestního stíhání obviněného podle § 11 odst. 1 písm. h) trestního řádu.

Navrhuji proto, aby Nejvyšší soud ČR:

- 1) Podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně PSP-47 ze dne 9. 2. 1954, sp. zn. T 10/54, byl v ustanovení § 2 odst. 3 a § 166 odst. 1 písm. c) zák. č. 87/1950 Sb. ve vztahu k ust. § 270 odst. 1 písm. b) zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon, v neprospěch obviněného L.S. porušen zákon;
- 2) podle § 269 odst. 2 trestního řádu rozsudek bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně PSP-47 ze dne 9. 2. 1954, sp. zn. T 10/54, zrušil a dále zrušil i všechna další rozhodnutí na tento rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
- 3) a dále postupoval podle § 271 odst. 1 trestního řádu a podle § 11 písm. 1 písm. h) trestního řádu zastavil trestní stíhání obviněného zemřelého L.S. pro skutek spočívající v tom, že *dne 19. 11. 1953 u svého útvaru v Radvanicích, po nástupu vojenské základní služby, odmítl obléci si vojenský stejnokroj a konati povinnosti související s výkonem této služby a odvolával se na to, že mu to nedovoluje jeho náboženské přesvědčení, protože je Svědek Jehovův, čímž měl spáchat trestný čin vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon.*

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [6 Tz 40/2018](#)